

9 decembrie 2016

Dj8 nr. 507

AVIZ

asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

(nr.470 din 05.12.2016)

Examinând proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înaintat cu de inițiativă legislativă a Guvernului, cu adresa nr.470 din 5 decembrie 2016, DIRECȚIA GENERALĂ JURIDICĂ, în temeiul art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996, avizează proiectul cu următoarele observații și propuneri.

I. Observații generale.

1. Prezentul proiect de lege are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr.489-XIV privind sistemul public de asigurări sociale, Legii nr.278-XVI din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului și Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

Potrivit Notei informative adiționale, proiectul de lege a fost elaborat în conformitate cu Conceptul de reformă a sistemului de pensii din Republica Moldova, aprobat prin Dispoziția Guvernului nr.116-d din 5 august 2016, având ca scop reformarea sistemului actual de pensii într-un sistem de pensii echitabil, sustenabil și transparent prin comasarea legislației în domeniu.

2. Din analiza comparativă a prezentului proiect de lege în raport cu reglementările naționale în vigoare în materie de pensii, se constată corespunderea art.I - art.V ale acestui proiect la prevederile Strategiei reformei sistemului de asigurare cu pensii din Republica Moldova, aprobată de Parlament prin Hotărârea nr.141-XIV din 23 septembrie 1998.

3. Din perspectiva dreptului comunitar, din domeniul consacrat Protecției Sociale și ocupării forței de muncă, menționăm că într-o serie de rapoarte și comunicări Comisia Europeană a atras atenția asupra necesității modernizării sistemelor naționale de pensii și a stabilit principalele strategii impuse de evoluția social-economică din ultimul deceniu. Astfel, Comunicarea Comisiei Europene (COM/2000/0622 final), intitulată *Evoluția protecției sociale dintr-o perspectivă pe termen lung – Pensii sigure și viabile*, precizează expres că problematica sistemului de pensii rămâne în sarcina statelor membre dar, pe de altă parte, se recunoaște faptul că viabilitatea acestor sisteme de pensii determină, într-o măsură sensibilă capacitatea Uniunii Europene de a promova un nivel ridicat de protecție socială, obiectiv fundamental statuat de art.2 din Tratatul instituind Comunitatea Europeană.

Comisia Europeană în Comunicarea (COM (2001) 362 final), referitoare la *Armonizarea integrată a unui serviciu de strategii naționale ce vizează garantarea unor pensii sigure și viabile* a invocat în final, că statele membre *să prevină prin sistemele naționale de pensii adoptate, sărăcia și excluderea socială pentru persoanele pensionate*, propune o serie de obiective destinate să consolideze sistemele naționale de pensii, care se axează pe trei puncte principale:

- *prezervarea capacității* sistemelor de pensii de a asigura atingerea acelor obiective sociale care constau în asigurarea unor venituri sigure și convenabile pensionarilor și care să asigure condiții de viață decentă persoanelor în vârstă;

- *asigurarea sustenabilității* financiare a sistemelor de pensii;

- *promovarea capacității sistemelor de pensii de a răspunde unor necesități și mutații intervenite la nivelul societății*, care să se concureze la ameliorarea flexibilității gradului de ocupare a forței de muncă.

Totodată, se recunoaște că în contextul unei societăți cu o populație îmbătrânită va fi din ce în ce mai dificil să se asigure susținerea financiară a sistemului de pensii și se apreciază că trebuie să existe un raport adecvat între populația activă și populația retrasă la pensie, recomandându-se astfel statelor membre limitarea recurgerii la regimul de pensii anticipate și încurajarea salariaților să rămână în activitate.

II. Observații de tehnică legislativă.

1. Potrivit Legii nr.780/2001 privind actele legislative, în cazul actelor legislative care au ca obiect modificări și completări ale altor acte legislative, articolele se exprimă în textul legii prin abrevierea "**Art.**" și se numerotează cu cifre

romane, păstrându-se numerotarea cu cifre arabe pentru textele modificate și completate.

Pe cale de consecință, la **art.I**, cuvântul "**Articolul**" din debutul acestuia urmează a fi substituit cu expresia "**Art.**" Observație valabilă și pentru **art.II –art.VII** din proiect.

2. Ca observație generală, semnalăm că pentru respectarea uzanței de redactare a actelor legislative, la **partea introductivă a art.I –art.IV** din proiect, expresia "**și completările**" trebuie eliminată ca superfluă.

3. La **art.III** :

pct.3, pentru un plus de rigoare și precizie normativă recomandăm reformularea alin.(2) din textul propus pentru art.1¹ din Legea nr.158/1996, după următorul model:

"(2) Sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale prevăzute în art.3 din Legea nr.489-XVI din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale. ";

pct.4, semnalăm că textul propus pentru alin.(2) și (3) ale art.2 din Legea nr.156/1998, reprezintă în sine principii de bază ale sistemului public de pensii și, având în vedere că organizarea și funcționarea acestuia are la bază sa principiile sistemului public de asigurări sociale specificate și definite expres la art.3 din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, recomandăm reformularea și plasarea lor într-un punct distinct la **art.IV** din prezentul proiect de lege, consacrat modificărilor/completărilor la Legea nr.489/1999, după următorul model:

"Articolul 3 se completează cu literele h) și i), cu următorul cuprins:

"h) principiul imprescriptibilitatii, potrivit caruia dreptul la pensie nu se prescrie;

i) principiul incesibilitatii, potrivit caruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau partial.";

pct.7, recomandăm revederea propunerii de a exclude cuvintele **"în care au fost executate lucrările sezoniere"** din textul alin.(3) art.6 din Legea nr.156/1998, or prin această propunere devine confuză această prevedere;

pct.9, referitor la propunerea de excludere a alineatului (5) din art.8 din Legea nr.156/1998, în care actualmente se prevede expres că **"Plafonul venitului anual din care se calculează contribuțiile individuale se stabilește prin legea anuală a**

bugetului asigurărilor sociale de stat", semnalăm că în Nota informativă nu se regăsește o argumentare în acest sens;

pct.11, semnalăm că textul propus pentru art.10 din Legea nr.156/1998 care definește într-un fel pensia specială, prevede stabilirea și plata pensiei speciale prin alte legi, decît Legea nr.156/1998, fapt ce contravine art.2 alin.(1) din Legea nr.156/1998 propus la **pct.4 art.III** din proiect. Pe acest motiv, recomandăm revederea acestei soluții legislative, deoarece în redacția actuală este contrară însăși concepției prezentului proiect de lege, Strategiei reformei sistemului de asigurare cu pensii din Republica Moldova, aprobată de Parlament prin Hotărîrea nr.141/1998, respectiv și **principiului unicității**, stabilit la art.3 din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public de pensii bazat pe aceleași norme de drept;

pct.13, atenționăm că potrivit Legii nr.824-XII din 24.12.1991 privind indexarea veniturilor bănești ale populației, care garantează cetățenilor Republicii Moldova dreptul la compensarea pierderilor suportate în legătură cu majorarea prețurilor și tarifelor la mărfurile de consum și servicii, prevede la art.3 și art.5, că toate veniturile bănești ale cetățenilor în formă de remunerare a muncii, pensiile, bursele, indemnizațiile și alte venituri ce nu au caracter unic, veniturile bănești ale populației în formă de depuneri în instituțiile sistemului financiar și de credite se indexează, iar **"drept motive de indexare a veniturilor bănești servește creșterea cu mai mult de cinci la sută a indicelui prețurilor și tarifelor la mărfuri de consum și servicii. Indicele prețurilor și tarifelor la mărfurile de consum și servicii se calculează de către Departamentul de Stat pentru Statistică, se prezintă Guvernului în termenul stabilit și se publică în mass-media. "**

Prin urmare, avînd în vedere caracterul special al textului propus pentru alin.(1 ¹) al art.13 din Legea nr.156/1998, față de Legea nr.824/1991 privind indexarea veniturilor bănești ale populației, textul propus trebuie să debuteze cu formula **"Prin derogare de la Legea nr.824-XII din 24.12.1991 privind indexarea veniturilor bănești ale populației ...".;**

pct.15, pentru respectarea unicității terminologice, cuvîntul **"Persoana"** din textul propus pentru art.15 din Legea nr.156/1998, urmează a fi substituit cu cuvîntul **"Asiguratul"**. Observația este valabilă și pentru **pct.16** din proiect;

pct.16, se propune instituirea pensiei anticipate pentru limită de vîrstă. În aceste condiții, considerăm necesar de completat și art.9 din Legea nr.156/1998, în care sunt specificate expres toate categoriile de pensii din sistemul public de pensii, cu litera e),

care să specifice expres următoarea categorie de pensie - pensia anticipată pentru limită de vîrstă.

Astfel, recomandăm completarea **pct.10 din art.III** din prezentul proiect de lege cu următorul cuprins:

"e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.";

pct.20, în textul propus pentru art.21 alin.(2) din Legea nr.156/1998, cuvîntul ***"corespunzător"*** trebuie exclus ca fiind superflue;

pct.26, atenționăm referitor la textul propus pentru art.34 din Legea nr.156/1998, privind cheltuielile pentru achitarea pensiilor deputaților, membrilor de Guvern, funcționarilor publici, aleșilor locali și procurorilor.

Astfel, atenționăm că potrivit textului propus pentru alin.(4) al art.34 din Legea nr.156/1998, se prevede că partea de pensie ce urmează a fi achitată din bugetul de stat, să se achite ***"50% din mărimea pensiei stabilită inițial"***, iar la alin.(5) al acestui articol pensia sau indemnizația viageră a judecătorilor se prevede achitarea în condițiile actuale, fără mențiunea ***"inițial"***. Drept consecință, recomandăm revederea oportunității utilizării cuvîntului ***"inițial"*** în textul propus pentru alin.(4) art.34 din Legea nr.156/1998, or, nu este clar ce se are în vedere, fapt ce denotă nerespectarea prevederilor art.19 din Legea nr.780/2001.

Concomitent, semnalăm că la alin.(5) din textul pentru același articol e necesară excluderea conjuncției ***"și"***, ca superfluă;

pct.27, cuvîntul ***"cu"*** trebuie exclus ca fiind de prisos;

pct.28, potrivit textului în vigoare al art.36 alin.(2) din Legea nr.156/1998, ***"Beneficiarului de pensie care își stabilește domiciliul în străinătate pensia stabilită se plătește anticipat pe 6 luni, începînd cu luna următoare celei în care titularul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu."***

Prin urmare, substituirea cuvintelor ***"titularul a fost scos din evidență"*** cu sintagma ***"titularului i-a fost anulată înregistrarea la domiciliu cu emigrarea peste hotare"*** nu va aduce soluții noi. Recomandăm menținerea textului actual al art.36 alin.(2) din Legea nr.156/1998, deoarece exprimă corect, concis și fără echivoc idea și este înțeleasă ușor de orice subiect interesat, fiind astfel în acord cu prevederile art.19 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative;

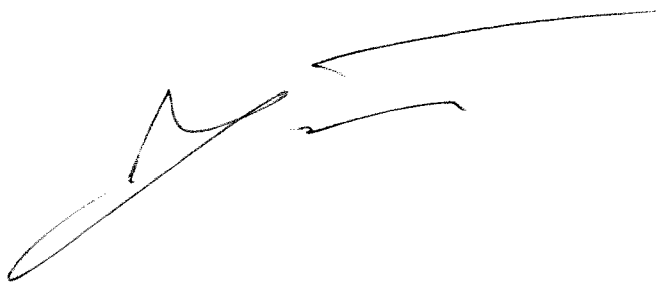
pct.30, semnalăm că din aceleași considerente nu este clară propunerea de a exclude cuvîntul ***"vinovată"*** din textul actual al art.39 alin.(7) din Legea nr.156/1998, intitulat ***"Obligații și responsabilități"***, care prevede: ***"În cazul în care prezentarea de date false are ca efect cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor, persoana vinovată restituie în fondul de pensii sumele încasate necuvenit."*** or, în

acest caz responsabilitatea se pasează doar persoanei asigurate. Semnalăm că o argumentare în acest sens nu se regăsește în Nota informativă adițională la proiect;

pct.32, referitor la stabilirea stagiului de cotizare pentru femei de 33 de ani, se constată a fi oportun chiar din calculele Curții Constituționale efectuate în Hotărârea sa din 20 decembrie 2011 nr.27 **"Privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați (Sesizările 34a/2010, 36a/2010, 19a/2011, 23a/2011);**

pct.38, referitor la textul propus pentru art.56¹ din Legea nr.156/1998, semnalăm confuză utilizarea conjuncției **"sau"** în textul propus pentru alin.(3) al acestui articol or, nu este clar după care anexă urmează a fi calculată pensia artiștilor de balet, artiștilor din ansamblurile profesionale de dansuri, artiștilor de circ, instrumentiștilor suflători (instrumente aerofone), în condițiile încetării activității în funcția respectivă, a acestor angajați din instituțiile de cultură și artă naționale de stat și municipal.

Recomandăm revederea oportunității utilizării conjuncției **"sau"** în textul menționat.

Ion Creangă
Șef Direcție